

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YABANCI DİL DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI İLE YABANCI DİL AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

*Gülten GENÇ

**Ahmet KAYA

ÖZ: Ülkemizde, 1997–1998 öğretim yılında uygulamaya konulan Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitim gereğince, ilköğretim okullarının 4. ve 5. sınıflarına haftada 2 saat zorunlu yabancı dil dersi konulmuştur. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin ilköğretimin ilk beş yıllık döneminde bütün derslere girmesine dayalı sistem 2006 yılından itibaren kalkmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda verilen branş derslerine sınıf öğretmeni yerine, branş öğretmenlerinin girmesini kararlaştırmıştır. Ancak, ülkemizde hala ikinci kademesi olmayan dolayısıyla yabancı dil öğretmeni olmayan veya birinci kademedeki İngilizce dersleri için de yeterli İngilizce öğretmeni olmayan okullar mevcuttur. Bu durumda sınıf öğretmenleri hala yabancı dil derslerine girmek zorundadır.

Bu çalışmanın amacı, gelecekte yabancı dil derslerine girmek zorunda kalabilecek sınıf öğretmeni adaylarının, üniversitede yabancı dil olarak okutulan İngilizce derslerine yönelik tutumlarını ve bu ders için akademik başarı düzeylerini saptamak ve duruma ilişkin öneriler geliştirmektir. Bu amaçla, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nın, öğretmen olmaya en yakın dönemde olan 151 dördüncü sınıf öğrencisine “İngilizce Dersi Tutum Ölçeği” ile “Yabancı Dil Akademik Başarı Testi” uygulanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 15.0 paket programında analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin İngilizce akademik başarı düzeylerinin, ilköğretimin dördüncü ve beşinci sınıflarındaki İngilizce derslerini öğretecek düzeyde olmadığı ve öğrencilerin tutumları ile akademik başarı düzeylerinin birebir ilişkili olduğu ve başarı düzeyi arttıkça tutumun da olumlu yönde arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumlarında yaş, cinsiyet gibi kişisel değişkenlerle daha önce İngilizce hazırlık eğitimi alıp almadıkları değişkenlerinin etkili faktörler oldukları görülmüştür. Araştırma, Eğitim Fakültelerinin İngilizce dersleri için bazı öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği, İngilizce ve tutum, akademik başarı

The Relationship Between Foreign Language Achievement and Attitudes Towards English Courses of Prospective Primary School Teachers

ABSTRACT. The purpose of this study is to determine the attitudes towards English courses and achievement level of prospective primary school teachers who

* Dr. İnönü Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü

** Yrd.Doç.Dr. Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi

may have to teach English in the future and develop recommendations regarding the situation. For this purpose, “The Scale of Attitude towards English” and “Foreign Language Achievement Test” were applied to 145 4th grade students of Faculty of Education, Department of Primary Teacher Education to gather the data. The data were analyzed through SPSS 11.5 for windows (Statistical Package for Social Sciences). In conclusion, this study indicates that there is a significant relation between student academic achievement and student attitude towards foreign language and the relation between gender, age, previous preparatory school education and attitude was statistically significant. The paper concludes by highlighting some key factors to consider about English lessons of Faculty of Education.

Key Words: Primary teachers, attitudes towards EFL, academic achievement

SUMMARY

Purpose and Significance: In 1998-1999 school year, two hours of compulsory English courses per week were integrated into the curriculum of the 4th and 5th grades of the primary schools in accordance with the Eight-Year Compulsory Education, in Turkey. In addition, the system in which the students were taught by the same teacher during the first five year period of primary education was repealed in 2006. It was agreed by Ministry of Education that branch courses would be taught by major teachers instead of primary school teachers. However, schools without a second phase or first phase without sufficient number of language teachers for the English lessons are still present in some parts of our country. In this case, primary school teachers are still required to teach foreign language courses in their schools. It is clear that since the prospective primary school teachers may have to teach English in the future, they are expected to be competent enough to teach English at least at elementary level. So, this study has been designed to explore the relationship between the attitudes of prospective primary school teachers towards English courses and their achievement level in English language.

Methods: The study was conducted at Department of Elementary Education at a state university in 2009-2010 academic year. It was a descriptive, quantitative study in which a survey technique was implemented. The participants in the study included 145 students, of whom 68 (46, 8%) were females and 77 (53, 1%) were males. They were all seniors aged from 20-27. The subjects were administered two questionnaires (English Language Academic Achievement Test and Attitudes towards English Course) developed by Ünal and Güven. The data collected by means of questionnaires were analyzed using descriptive statistics through SPSS 15.0 software in the computer. Calculated Cronbach’s Alpha for the Attitudes towards English Course subscale was 0.9443.

Results: The results of this study were categorized in two sections: The relationship between the students’ English language academic achievement level and their

attitudes towards English Course; and the correlations between their attitudes and independent variables of age, gender and students' previous preparatory school education. The students were divided into groups based on the scores they got from the English Language Academic Achievement Test. It was seen that 91.8% of the students received various scores below 50 out of 100. The mean of the students' Attitudes towards English Course was found to be 2.9 ± 0.2 (range 1-5). It was also seen that there is a positive correlation between the students' English language academic achievement level and their attitudes towards English course. The findings also indicated that individual factors such as gender, age and whether the participants had preparatory language class before were found to be statistically significant. The study proved that male students, younger students and the ones who had previous English preparatory education tended to have more positive attitudes towards English courses.

Discussion and Conclusions: Considering the results of the study, it can be claimed that the study has yielded important consequences in respect to prospective primary school teachers. Although the students don't have negative attitudes towards English courses they are not competent enough to teach English even at elementary level. It can be suggested that the curriculum of the Department of Elementary Education should be thought to be enriched with English language courses as well as foreign language teaching methods and teaching English to young learners.

GİRİŞ

Dil, belli bir toplumda yaşayan bireylerin duygu, düşünce, ihtiyaç ve yaşantılarını açıklamak için ortaklaşa kullandıkları sözlü ve yazılı semboller kümesidir. Başka bir ifadeyle dil, insanların duygu, düşünce, yaşantı ve kültürel değerleri öğrenmelerinde ve öğretmelerinde önemli bir iletişim aracıdır (Genç, 1990). Yabancı dil öğrenme bireyin, kültürel varlığının kapılarını araladığından, kendi kültürüyle yabancı kültür arasında karşılaştırmalar yaparak farklı bakış açıları edinmesinin yanı sıra özellikle gençlerin kişiliğinin oluşması sürecine katkıda bulunur (Sayın, 1993). Yabancı dil, öğrencilerin kişilerle olan iletişiminin gelişmesini sağlar. Öğrenciler, dilini öğrendikleri ulusun kültürüne ve yaşam tarzına anlayış göstermeyi öğrenir, kendi kültürünü başka kültürlerle karşılaştırma olanağı elde eder. Etkin bir yabancı dil öğrenimi kişinin zihinsel gelişmesini, bilişsel esnekliğini ve de anadil yeteneğini artıran çok değerli bir kazanımdır. Yabancı dil öğrenmek öğrencinin, sorun çözme ve konulara eleştirel düşünme yaklaşımını geliştirir. Bu süreç içerisinde, öğrencide, farklı kültürlerle karşı hoşgörü ve saygı duygusu oluşurken, başka ülkelerde rahatça gezebilme, yabancı dildeki yazılı ve görsel basını, film ve müzikleri özgün şekilleriyle izleme ve dünyadaki kültürel farklılığı anlama becerisi kazandırır. Kişi, kendini daha iyi ifade edebilir; kelime hazinesi genişler ve bunun yanında kendi dilini yeni alanlarda kullanma becerileri artar (Alptekin, 1989).

Eğitim öğretim etkinliklerinin başarıya ulaşması için öğrenci grubunun yaş, cinsiyet gibi çeşitli özellikleri, zaman, öğretim ortamı ve araç-gereç durumu ne ka-

dar belirleyici ise öğretmenin yeterliliği ve tutumu gibi başka pek çok faktör de son derece belirleyicidir (Yalın, 2001). Bu noktada öğretmenlerin yabancı dil akademik başarılarını etkileyen etmenler gündeme gelmektedir. Bireyin bulunduğu fiziksel ortam, önceden getirdiği inançlar, değerler ve tutumlar başarı düzeyini etkilemektedir. Öğrencinin eğitime karşı istendik tutumunun, başarıyı artırdığı bilinmektedir (Açıkgöz, 1992).

Eğitim alanında yapılan birçok araştırmaya göre, bilişsel alan davranışları ile duyuşsal alan özelliklerinden olan tutumlar arasında bir konunun öğretilmesinde karşılıklı bir etkileşim söz konusu olmaktadır. Yani, iki değişken artan veya azalan oranda birlikte bir değişim gösterebilir (Parlak, 1991). Tutum kavramına ilişkin birçok tanım görmek mümkündür. İnceoğlu (2000) tutumu, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya yönelik olarak deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duyuşsal bir tepki ön eğilimi olarak tanımlamaktadır. Ülgen (1995) ise, tutumun, öğrenme ile kazanılan ve bireyin davranışlarına yön veren, karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir duyuşsal özellik olarak ifade etmektedir. Benzer biçimde Thurstone (1946) da tutumun, bir psikolojik objeye ilişkin olumlu veya olumsuz duyguların derecesi olduğunu belirtmiştir.

Tutum, özellikle yabancı dil öğrenme sürecinin başarısı konusunda bilinen en etkili ve en baskın faktördür (Brown, 1994). Öğrenen bireyin öğrenilecek dile, o dili konuşan kişilere, dilin kültürüne, sosyal değerlerine yönelik farklı tutumları vardır ve bunların olumlu veya olumsuz olması bireyin öğrenme sürecindeki başarısını etkiler (Ellis, 1994). Yabancı dil öğrenme sürecinde başarı ve tutum arasında karşılıklı olarak birbirini etkileyen bir ilişki vardır. Öğrenci yabancı dil öğrenme sürecinde gösterdiği başarıdan etkilenerek daha güçlü tutum edinmekte, tersi durumda ise yine başarısızlığından etkilenerek daha zayıf tutum edinmektedir. Ayrıca, olumlu tutum yabancı dil öğrenme sürecinde başarıya götürürken, olumsuz tutum da başarısızlığı beslemektedir (Gardner, Lambert, 1972).

Ülkemizde yabancı dil öğreniminin önemi giderek artmaktadır. Bu yüzden 1997–1998 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan Eğitim Reformuna göre yabancı dil dersi ilköğretim okullarının dördüncü sınıfından başlamak üzere zorunlu hale getirilmiştir. İlköğretim birinci kademe yabancı dil (İngilizce) öğretimi, 4. ve 5. sınıflar İngilizce Dersi Programı adı altında, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın (TTK) 17.09.1997 tarih ve 144 sayılı kararı ile kabul edilmiştir. Ekim 1997 tarih ve 2481 sayılı Tebliğler Dergisi'nde de yayımlanarak ülke çapında resmen başlatılmıştır. Bu programa göre, yabancı dil dördüncü ve besinci sınıflarda haftada iki saat, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda 4 saat okutulacaktır. Ancak, İngilizcenin ilköğretim 4. ve 5. sınıfların müfredatına eklenmesinden sonra, okullarda çeşitli problemler ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi, yeterli sayıda İngilizce öğretmenin olmaması ve dolayısıyla İngilizce derslerinin alan dışı öğretmenler tarafından verilmesidir. Bu konuyla ilgili olarak Mirici yaptığı incelemede (1999) göstermiştir ki, ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda İngilizce dersini yürüten öğretmenlerin

%80'i İngilizce öğretmeni değilken, %67'si eğitim fakültesi mezunu değildir. Yine aynı çalışmaya göre, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıflardaki İngilizce dersleri, yabancı dil öğretmenlerine ek olarak İngilizce sertifikası olan veya olmayan sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. Bu bilgiler ışığında, ilköğretim birinci kademedeki İngilizce derslerinin ağırlıklı olarak İngilizce öğretmenlerinin yanı sıra sınıf öğretmenleri tarafından da verildiği söylenebilir. Alanyazında, ilköğretimin birinci kademesindeki İngilizce derslerinin sınıf öğretmenleri tarafından verilmesinin hiçbir sakıncası olmamakla beraber bazı durumlarda bunun bir avantaj dahi olabileceğini öne süren çalışmalara rastlamak mümkündür. Şevik (2007, 2009) sınıf öğretmenlerinin, İngilizce derslerinde, ilköğretim birinci kademedeki öğrencilerin gereksinimlerine cevap verebilme konusundaki yeterliliklerini dikkate alarak, küçük çocuklara İngilizce öğretme konusunda eğitim almamış İngilizce öğretmenlerine göre daha etkili ve başarılı olabileceklerini ileri sürmektedir. Çünkü sınıf öğretmenlerinin, dil becerilerini dersine girdikleri öğrencilerin ihtiyacı olan pedagojik ortama uygun hale getirebilmek gibi önemli bir hususta daha yetkin olabilecekleri düşünülmektedir. Ancak burada dikkatten kaçırılmaması gereken nokta sınıf öğretmenlerinin İngilizce dil bilgi ve becerilerinin de gerçekten ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde olup olmadığıdır. Tebliğler Dergisi'nde, 4. ve 5. sınıflar için öngörülen ve uygulanmaya başlanan yabancı dil dersleri ile ilgili belirlenen genel ve özel amaçlar şöyle sıralanmaktadır:

1. Türkçeden başka bir dillerin de konuşulduğunun farkına varabilme
2. Yabancı dilde iletişim kurmaya istekli olma.
3. Dinlediği bir konuşmayı anlayabilme.
4. Duygu, düşünce ve isteklerini sözlü olarak anlatabilme.
5. Yazılmış çeşitli türdeki metinleri okuyarak anlayabilme.
6. Okuduğu konularla ilgili kısa not alabilme.
7. Duygu, düşünce ve isteklerini yazı ile anlatabilme.
8. Derste dinlediklerini anlayabilme.
9. Yabancı dilde tekerleme ve şarkılar söyleyebilme, oyunlar oynayabilme.
10. Farklı kültür ve kültür değerlerini hoşgörü ile karşılayabilme.
11. Yabancı dil öğrenmenin yaşam boyu getireceği yararların bilincine varabilme.
12. Öğrendiği yabancı dilin Türkçeden farklı seslere sahip olduğunu kavrayabilme. (MEB Tebliğler Dergisi, sayı 2481, Ekim 1997: 590).

Ülkemizde İlköğretim 4. ve 5. sınıflarına yabancı dil dersinin dahil edilmesi, çok sevindirici bir gelişme ve yeniliktir. Bu olumlu gelişmelere karşın, dersin okullarda uygulanmasında pek çok problemle karşılaşmakta ve ilköğretimde yabancı dil

dersi, ne yazık ki istenen düzeye getirilememektedir. Ancak yabancı dil eğitiminin verimliliği açısından karşılaşılan problemlerin çözümü son derece önemlidir. Bu çalışma, ilköğretimdeki İngilizce derslerinde karşılaşılan çeşitli problemlerden, eğitim-öğretim sürecinin can alıcı konumunda yer alan öğretmen faktörünü ele alacaktır. Çalışmada, gelecekte İngilizce öğretmek durumunda olabilecek sınıf öğretmenleri adaylarının, yabancı dil olarak İngilizce için akademik başarı düzeyleri ile İngilizce derslerine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi saptamayı amaçlamıştır. Ayrıca, öğretmen olmanın arifesindeki öğrencilerin yabancı dil bilgisini test etmek ve elde edilen bulgular ışığında öneriler geliştirme olanağı sağlayacaktır. Bu kapsamda, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Sınıf öğretmeni adaylarının İngilizce dersi akademik başarıları ile İngilizce derslerine yönelik tutumları hangi düzeydedir ve aralarında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Cinsiyet, yaş ve daha önce hazırlık eğitimi alıp almama gibi değişkenler sınıf öğretmeni adaylarının, İngilizce derslerine yönelik tutumları üzerinde etkili midir?

METOT

Araştırmada, betimsel yöntem kullanılmıştır. Mevcut durumu var olan şekliyle betimlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır (Karasar, 2003). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin yabancı dile yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki birlikte ve çeşitli değişkenler açısından ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nın dördüncü sınıfına devam etmekte olan 80 normal, 71 ikinci öğretim olmak üzere 151 öğrenci oluşturmaktadır. Evrenin ulaşılamayacak kadar büyük olmayışı nedeniyle örneklem alınmamış ve bütün öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Ünal (2005) tarafından geliştirilen, "Yabancı Dil Akademik Başarı Testi" ile Güven (2007) tarafından geliştirilen "İngilizce Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. İngilizce Dersi Tutum Ölçeği, 12 olumlu 12 olumsuz olmak üzere 24 maddeden oluşmaktadır. Maddeler puanlanırken, olumlu ifadeler 'Tamamıyla Katılıyorum-5', 'Tamamıyla Katılmıyorum-1' olacak şekilde dikkate alınmıştır. Olumsuz ifade edilen maddeler için ise tam tersi puanlama yapılmıştır. Buna göre, maddelerin alabileceği en düşük ortalama puan 1, en yüksek ortalama puan ise 5'tir. Bu çalışmada tutum ölçeği için, Cronbach Alpha katsayısı 0,9443 biçiminde oldukça yüksek bulunmuştur. Öğrencilerden elde edilen kişisel bilgiler ve yabancı dil başarı puanlarının frekans, yüzde, aritmetik ortalama (AO), standart sapma (SS) değerleri hesaplanmış; gruplararası karşılaştırmalarda 2 grup için t-testi, 3 ve daha fazla grup için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma amacıyla uygulanan anket ve ölçek formlarından değerlendirmeye alınanların sayısı 145 olmuştur. Bunlardan, 77'sini (%53,1) erkek, 68'ini de (%46,8)

kız öğrenciler oluşturmakta olup, yaş aralığı 20 ila 27 arasında değişmektedir. Ayrıca, 19 (%13) öğrenci daha önce İngilizce hazırlık sınıfı okuduğunu ifade etmiş, 126'sı (%87) ise İngilizce hazırlık okumadığını belirtmiştir. Öğrencilerin yabancı dil olarak İngilizceye yönelik tutumları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki aşağıda sunulmuştur.

1. Sınıf öğretmeni adaylarının İngilizce dersi akademik başarıları ile İngilizce derslerine yönelik tutumları hangi düzeydedir ve aralarında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Ünal (2005) tarafından geliştirilen yabancı dil akademik başarı testi, 6. sınıf düzeyinde temel (Elementary) İngilizce konularını içeren 30 maddeden oluşmaktadır. Test maddelerinin bu düzeyde oluşturulmasındaki amaç, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmek durumunda kalabilecekleri en temel düzeydeki İngilizce konularındaki başarı durumlarını hakkında fikir sahibi olmaktır. Öğrenciler, Akademik Başarı Testi'nden aldıkları puanlara göre üç gruba ayrılmışlardır. Buna göre, 61 (%41,8) öğrenci 19 ve altında puan almış, 73 (%50) öğrenci 20–50 arası puan almış, 11 (%8,2) kişi de 51 ve üstü puan almıştır. 100 üzerinden yapılan değerlendirmeye göre öğrencilerin, %91,8'i (134) gibi büyük bir bölümü, %50'lik bir başarı bile gösterememişlerdir. Bu durumun alanyazında yapılmış birçok çalışmada çeşitli nedenleri öne sürülmüştür. Gömleksiz (2002) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları, öğrencilerin büyük bölümünün üniversitelere gelirken, ortaöğretimde iyi yetişmediğini, hatta öğrencilerin büyük bölümünün ya hiç branş öğretmeninden ders almadıklarını veya İngilizce derslerinin boş geçtiğini ifade etmiştir. Ayrıca öğrenciler üniversitede gördükleri İngilizce derslerinin de kalabalık sınıflar, yetersiz ders araç-gereci kullanımı ve öğretim elemanlarının tercih ettikleri yöntem ve tekniklerden ötürü başarıya ulaşmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin tutum puanlarına bakıldığında, tutum ortalamaları $2,9 \pm 0,2$ bulunmuştur. 5'li likert tipi bir ölçekte, maddelerin alabileceği en düşük ortalama puan 1, en yüksek ortalama puan ise 5 iken öğrencilerin genel tutum puanlarının 2,9 olarak bulunması, tutum puanının çok düşük olmasa da olumlu bir tutum olduğunu ifade edecek kadar yüksek de olmadığını işaret etmektedir. Lanara'nın, (1999) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, İngilizce derslerine karşı olumsuz bir tutum içinde oldukları görülmüş ve buna neden olarak öğrenciler, sadece monoton gramer-çeviri metotlarına dayalı olarak yapılan yetersiz öğretim metotlarının kullanılmasını ve önemli diye nitelendirebilecekleri hiçbir şey öğrenmediklerini göstermişlerdir. Bu çalışmada öğrencilere derslerin içeriğine ve kullanılan eğitim-öğretim metotlarına ilişkin sorular yöneltilmediği için tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olmayışını açıklayacak herhangi bir bulguya ulaşılmamıştır. Ancak üniversitedeki İngilizce derslerinin kitap dışında görsel veya işitsel araçlardan yoksun olarak ve yetersiz ders saatleriyle yapıldığı da bilinmektedir ve öğrenciler de bu derslerin monoton ve yetersiz olduğunu her fırsatta dile getirdikleri için bu durum ortak bir neden olarak ifade edilebilir.

Akademik başarı düzeyi durumlarına göre tutum puanları arasındaki fark Tablo 1'de görüldüğü gibi anlamlıdır. Not ortalaması 19 ve altı olan grup ile 20–50 olan

grup karşılaştırıldığında fark anlamlı olduğu gibi 19 ve altı gruba 51 ve üzeri olan gruptaki fark da anlamlıdır. Ayrıca, 20–50 arası not grubu ile 51 ve üzeri not grubu arasındaki fark da anlamlıdır. Başarı durumu yükseldikçe İngilizce dersine karşı öğrenci tutum puanlarının yükseldiği görülmektedir. Bu sonuç alanyazına hakim olan bilgilerle de örtüşmektedir. Yabancı dil öğrenme sürecinde tutumun rolü kuşkusuz gözden kaçırılmaması gereken bir gerçektir ve tutum ve başarı arasında doğrudan bir ilişki vardır. Dili öğrenme sürecinde dile karşı olumlu tutuma sahip olan başarı yönünde ilerlerken, olumsuz tutum öğrenciyi başarısızlığa sürüklemektedir (Gardner & Lambert, 1972). İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenen öğrencilerle Shah (1999) ve Thadphothon'un (1999) çalışmalarının sonucu da göstermiştir ki hedef dile karşı olumlu tutum içerisinde olan öğrencilerin başarı düzeyleri yükselirken, olumsuz tutuma sahip olan öğrencilerde başarı düşmektedir.

Tablo 1: Akademik başarı ve tutum puanlarının karşılaştırması

	n	AO ±SS	F	p
Not Ortalaması			10,4	0,001
19 ve altı**	61	2,5±0,1		
20-50**	73	2,9±0,1		
51 ve üstü**	11	3,9±0,2		

*farkı yaratan grup ** her ikili karşılaştırmada (1–2, 1–3, 2–3) $P < 0,01$ 'dir.

2. Cinsiyet, yaş ve daha önce hazırlık eğitimi alıp-almamak gibi değişkenler sınıf öğretmeni adaylarının, İngilizce derslerine yönelik tutumları üzerinde etkili midir?

Öğrencilerin cinsiyetlerinin İngilizce derslerine yönelik tutumları için Tablo 2'ye bakıldığında erkek öğrencilerin tutum puanlarının kız öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir. Alanyazında cinsiyet ile yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum arasındaki ilişkiyi irdeleyen birçok çalışmaya rastlamak mümkün olduğu gibi bulgular da çeşitlilikler görmek mümkündür. Başka bir ifadeyle bazı çalışmalarda erkek öğrencilerin tutumları kız öğrencilere göre daha olumlu iken bazı çalışmalarda kız öğrencilerin tutumları daha olumludur. Buna karşın öğrencilerin tutum puanlarında cinsiyet yönünden herhangi bir ayırımın olmadığı çalışma bulguları da alanyazında mevcuttur. Örneğin, Burstall (1975), Gardner ve Lambert (1972) ve İnal, Evin ve Saracaloğlu'nun (2008) yabancı dil öğrenen öğrencilerin tutumları ile cinsiyet farklılığı arasındaki araştırmalarında kız öğrencilerin, hedef dile karşı erkek öğrencilere göre daha olumlu bir tutum içinde oldukları bulgularına ulaşmışlardır. Saracaloğlu (1996) ve Çakıcı (2007)'nin çalışmalarının sonucunda ise cinsiyet ile yabancı dile karşı tutum arasında herhangi bir ilişki saptanmamıştır. Yaşar'ın (1989) çalışmasında da bu çalışmanın bulgularına paralel olacak biçimde, erkek öğrencilerin tutumları kız öğrencilere göre daha olumlu bulunmuştur. Bulgulardaki bu çeşitlilik, öğrencilerin yabancı dile karşı tutumlarında cinsiyetin tek başına belirleyici olmadığı tutumun başka bilişsel ve duyuşsal faktörlerden etkileniyor olabileceğini göstermektedir.

Tablo 2: Cinsiyet ve tutum puanlarının karşılaştırması

	n	AO ±SS	t	p
Cinsiyet			4,5	0,001
Erkek	77	3,2±0,1		
Kız	68	2,5±0,1		

P<0,01'dir.

Yaş değişkenine bakıldığında, öğrencilerin tutumları ile yaşları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 3). Yaş grupları arasında farkı yaratan grubun 22 yaş grubu olduğu görülmektedir. Tutum puanının en düşük olduğu grup, 22 yaş grubudur. Ayrıca, yaş yükseldikçe tutum puanlarının düştüğü görülmektedir.

Tablo 3: Yaş ve tutum puanlarının karşılaştırması

Yaş	n	AO ±SS	F	p
			2.5	0,041
20 ve altı	25	3,2±0,9		
21	28	3,1±0,8		
22*	40	2,6±1,0		
23	36	2,7±1,0		

*farkı yaratan grup, P<0,05

Daha önce hazırlık okuyan öğrencilerle okumayan öğrencilerin İngilizceye karşı tutumları dikkate alındığında, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. (Tablo 4). Hazırlık okumuş öğrencilerin, okumayan öğrencilere göre İngilizceye karşı tutumları daha olumludur. Bu durumun bir nedeninin, daha önce İngilizce hazırlık okumuş öğrencilerin İngilizce derslerinde daha başarılı olacakları varsayımı olduğu düşünülmektedir. Çünkü öğrencilerin yabancı dil akademik başarı düzeylerinin yüksek olması, tutumlarının olumlu olması bakımından etkili bir faktör olarak araştırmanın ilk bulgusu olarak ifade edilmişti (Tablo 1). Başka bir ifadeyle, daha önce İngilizce hazırlık okuyan öğrencilerin İngilizce başarı durumlarının yüksek olması olasılığı onların tutumlarının olumlu çıkması sonucunu doğurmuştur. Daha önce İngilizce hazırlık okuyan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye veya en azından yabancı dile aşına olmaya başladıkları dönemin erken yaşta olması, başarı durumlarının nispeten yüksek olması anlamına geleceği için dolaylı olarak tutum puanlarının olumlu çıkmasında etkili olmuş olabilir. Ayrıca bu bulgu yabancı dil eğitimine erken yaşta başlamanın sağladığı avantajla da ilgili olabilir. Daha önce hazırlık sınıfı okuyan öğrencilerin İngilizce öğrenmeye başlama yaşlarının 14–15 yaş aralığında olması onların yabancı dile karşı olumlu tutum geliştirmelerinde hem de başarı durumlarının nispeten yüksek çıkmasına neden olmuş olabilir. Amerika Birleşik Devletleri'ne 6 ile

20'li yaşlar arasında giden ve söz konusu ülkede 5 yıldan 18 yıla kadar değişen sürelerde yaşayan 60 İtalyan göçmen ile yürütülen çalışmada, dilin konuşulduğu ülkede yaşamaktan çok, dili öğrenmeye başlama yaşının en önemli etken olduğu sonucuna ulaşılmış ve çocuk yasta öğrenmeye başlayanların yüksek performans gösterdikleri belirtilmiştir (Haznedar, 2003).

Tablo 4: Daha önce hazırlık okuma ve okumama durumu ve tutum puanlarının karşılaştırılması

Daha Önce Hazırlık Okuma	n	AO ±SS	t	p
			3,8	0,001
Okuyan	19	3,4±0,6		
Okumayan	126	2,7±0,9		

$P < 0,01$ 'dir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışma, öncelikle sınıf öğretmeni adaylarının, üniversitede yabancı dil olarak okutulan İngilizce derslerine yönelik tutum ve İngilizce akademik başarı düzeylerini saptamak, ikinci adım olarak da tutum düzeylerinin cinsiyet, yaş, daha önce hazırlık eğitimi alma ve akademik başarı düzeyi ile ilişkisini belirlemeyi hedeflemiştir. Bu amaçla, 145 sınıf öğretmenliği öğrencisine İngilizce Dersleri Tutum Ölçeği ve İngilizce akademik başarı belirleme testi uygulanarak istatistiksel analiz yoluyla ilişkileri saptanmıştır.

Çalışmada gelecekte İngilizce derslerini vermek durumunda kalabilecek sınıf öğretmenliği öğrencileri açısından önemli olduğu düşünülen sonuçlara ulaşılmıştır. Öncelikle, sınıf öğretmeni adaylarının yabancı dil olarak İngilizceye yönelik tutumları olumsuz olmamakla beraber, yüksek düzeyde de değildir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin İngilizce akademik başarı düzeylerinin, ilköğretimin dördüncü ve beşinci sınıflarındaki İngilizce derslerini öğretecek düzeyde bile (elementary-basit seviye) olmadığı görülmüştür. Ayrıca çalışmada öğrencilerin tutumları ile akademik başarı düzeylerinin birebir ilişkili olduğu ve başarı düzeyi arttıkça tutumun da olumlu yönde arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumlarında yaş, cinsiyet gibi kişisel değişkenlerle daha önce İngilizce hazırlık eğitimi alıp almadıkları değişkenlerinin etkili faktörler oldukları görülmüştür. Başka bir ifadeyle, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre İngilizce derslerine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu, yaşı daha küçük olan öğrencilerin daha büyük yaştaki öğrencilere göre daha olumlu tutum içinde oldukları ve daha önce İngilizce hazırlık okumuş olan öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür.

Bütün bu sonuçlar dikkate alınarak şu öneriler getirilebilir; Avrupa Birliğine üye olan ülkelerde, sınıf öğretmenleri haftada 5 saat yabancı dil dersini verebilecek şe-

kilde yetiştirilmekte olup, yan alanları yabancı dildir (Şevik,2008). Böyle bir model dikkate alınarak, ülkemizde de üniversitelerin sınıf öğretmenliği öğrencilerinin kapsamlı İngilizce dersleri almalarının sağlanarak, en azından ilköğretim 4. ve 5. sınıflara İngilizce öğretecek düzeye gelmeleri düşünülmelidir. Bununla birlikte, İngilizce öğretim yöntem ve tekniklerinin yanı sıra çocuklara İngilizce öğretimi konusunda da donanımlı olmalarını sağlayacak eğitim almaları gerekliliği dikkatle değerlendirilmelidir. Ayrıca öğrencilerin olumlu tutumlarının akademik başarıyı, akademik başarının da olumlu tutumu artıracığı yönündeki sonuca göre, öğrencilerin olumsuz tutumlarının nedenlerini saptamaya yönelik daha kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alptekin, C., (1989). Yabancı dil öğrenmek Türkçe'yi unutturmaz. *Anadilinde Çocuk Olmak. Yabancı Dilde Eğitim*. Hazırlayan: Ayşe Kilimci (1989). Papirüs Yayınları. İstanbul
- Açıkgöz, K. Ü. (1992). İşbirlikli öğrenme. Uğurel Matbaası. Malatya
- Brown, D. D. (1994). Principles of Language and teaching. Englewood Cliffs .NJ: Prentice Hall.
- Burstable, C. (1975). Primary French in the balance. Educational Research 17, June:193-198.
- Çakıcı,D.(2007) The Attitudes of University Students towards English within the scope of Common Compulsory Courses. GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 27, 3(21-35)
- Ellis, R. (1994). The study of second language acquisition. Oxford. Oxford University pres.
- Gardner, R.C., Lambert, W. E. (1972). Attitudes and motivation in second language learning. Rowley, Newbury House.
- Genç, Ş. (1990) “ Dil Gelişimi”, “Çocuk Gelişimi” *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yayını* No: 26, ss.67, Ankara,.
- Gömlüksiz, M.N. (2002), Üniversitelerde yürütülen yabancı dil derslerine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi örneği). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12, 1(143-158).
- Güven, Z. Z., (2007). Öğrenme stillerine dayalı etkinliklerin Öğrencilerin Dinleme becerisi erişileri, İngilizce dersine yönelik tutumları ve öğrenilenlerin kalıcılığına etkisi. Yayımlanmamış doktora tezi, Konya.
- Haznedar, B, “Neden erken yasta yabancı dil eğitimi”, Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi, Özyurt Matbaacılık İstanbul, Mayıs 2003.
- İnal, S., Evin İ., Saracaloğlu A. S., (2008). The relationship between students' attitudes towards foreign language and foreign language achievement. Erişim Tarihi: 06.02.20010 <http://www.tomer.ankara.edu.tr/dildergileri/130/38-53.pdf>
- İnceoğlu, M.(2000), *Tutum-Algı-İletişim*, İmaj Yayınevi, Ankara.

- Lanara Sandra (1999), Attitudes and Motivation of Japanese Students Studying English at Asia University CELE Journal 10th Anniversary Anthology, 55-64.
- MEB Tebliğler Dergisi, sayı 2481, Ekim 1997.
- Parlak, N. (1991), “Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Açıköğretim Sistemine İlişkin Tutumları”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir
- Sayın, Şara. “Çağdaş Eğitimde Tek Bir Yabancı Dil Yeterli Olabilir mi?”, *Ankara Üniversitesi Türk Dili Dil Dergisi*, Sayı 13, ss.10–11, 1993.
- Shah, P. (1999) Low achievement among Malaysian English Language Students: Perceptions of Experience. Paper presented at the 4th CULI International Conference, Bangkok.
- Şevik, M. (2007). Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Derslerindeki Farklılıkları ve Başarı Düzeylerinin Saptanması: Burdur eğitim fakültesi örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 35 (173), 193–209.
- Şevik, M (2008) Comparison of the Teaching Compulsory Modern Foreign Languages in Primary Schools in European Countries. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, . vol:41, No:1 (135-162).
- Şevik, M. (2009). The teaching of modern foreign languages in primary schools and generalist class teachers. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42, vol: 1, (377–401).
- Thadphoothoon, J. (1999). Effects of Attitude towards Studying English, English Experience from Media, and Study Habits on
- English Achievement: Selected Psychological and Behavioral Determinants of EFL Students’ Achievement: Perspectives and Analyses. From <http://www.thinkblade.com/memletics/105/englishexperience-learning.html> - 15k.
- Thurstone, L. L. ,(1946), Comment, *American Journal of Sociology*, 52, 39-50
- Ülgen, G. (1995), *Eğitim Psikolojisi*, Bilim Yayınları, Ankara.
- Ünal, M., (2005), Eğitim Fakültelerinde Ortak Ders Olarak Okutulan Yabancı Dil Derslerinde Öğrencilerin Bilişsel Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Akademik Başarıya Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Yalın, H.İ. (2001). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Yaşar Ş (1989). “Uzaktan Öğretim Sürecindeki Öğrencilerin Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Tutumları”. AÜ Eğitim Fakültesi